

9/1963zach

WYSTAWA MALARSTWA

1963
bryke

“ZACHĘTA”
Narodowa Galeria Sztuki
Dział Dokumentacji
00-916 Warszawa, Pl. Małachowskiego 3
centr 827-58-54. fax 827-66-03

9/63

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

**edmund
burke
wystawa
malarstwa**

W A R S Z A W A
Z A C H Ę T A
PL. MAŁACHOWSKIEGO 3
-K W I E C I E Ń 1 9 6 3

EDMUND BURKE urodzony w r. 1912 w Warszawie, należy do pokolenia, któremu towarzyszyła niełatwa droga. Rok 1939 przyniósł mu absolutorium (Pracownia Leonarda Pękalskiego), rok 1946 — dyplom Akademii Sztuk Pięknych, które to świadectwo wyższej uczelni poświadczył swą powagą Felicjan Kowarski: „Kowar”, przyjaciel uczniów i sztuki, wyznawca wielkich romantycznych prądów, współtowarzysz, niekiedy inicjator twórczych zamierzeń Pękalskiego. Przyjaźń obu tych ludzi nie mogła pozostać bez wpływu na kształtowanie się wyobraźni młodego podówczas malarza. Od pierwszego ze swych nauczycieli nauczył się trudnego ataku na płaszczyznę muru, prowadzonego z nieco chłodnym, nieco wyrozumowanym obliczeniem; drugi obdarzył go tym osobliwym gatunkiem namiętnego, acz nie pozbawionego liryzmu niepokoju, jaki zwykł był przekazywać większości swych uczniów.

Gdyby nie tragiczna przerwa milczenia lat okupacji, można by oczekiwać pojawienia się nazwiska Burkego wśród członków „Pryzmatu”, ku któremu grawitował w sposób naturalny w wyniku studiów akademickich oraz wyboru swych kierowników artystycznych.

„Pryzmat” był mu emocjonalnie bliski nie tylko w sensie założeń formalnych, lecz również z uwagi na reprezentowany tu gatunek wyobraźni oraz wyraźnie sformułowane predylekcje tematyczne, proklamowane zarówno wyrazami jak i znakami malarskimi. Pamiętamy dobrze te upodobania oraz zastosowane ulubione motywy płócien czy *panneaux*: rozbrzmiewa wśród nich muzyka gitary i cyganerii, wyrrywają się echa cyrku, płyną radosne ruchy, fruują wstążki, ciężko kołyszą się kwiaty, użyczając ciepłego dotyku swych barwnych policzków pozornie tylko roześmianym, mocno zarysowanym twarzom.

Na razie „Pryzmat” musiał lekkimi swymi krokami odbiec od młodego malarza; nieludzka dłoń wojny legła czas długi na jego palecie. Cóż wobec jej złowróznej wymowy mogły znaczyć wyniesione z okresu studiów akademickich zamiłowania

dla „martwej natury” czy aktów, dociekania nad śmiercią kwiatów, czy gasnącą urodą wyimaginowanych ciał? Czy mogły jeszcze przetrwać w matowej czerni tych dni zachwyty nad poetyckimi definicjami nieożywionych przedmiotów, zapamiętane z ław Akademii, a sformułowane przez Mallarme’go Huysmansa czy Van Gogha, skoro kształtująca się rzeczywistość ludzka, naga i nienawistna, zmuszała do jej oskarżycielskiej rejestracji. Poeta czy malarz tych lat miał przed sobą tylko dwie drogi artystycznego poznawania świata: bądź namiętne jego studium, bądź ucieczkę od rzeczywistości. Edmund Burke malując w tym okresie infernalne sceny łapanek czy egzekucji, wkroczył na pierwszą z tych dróg, wybrał drogę artystycznego, a jednocześnie rzeczowego świadectwa.

* * *

Kilkadziesiąt płócien tej wystawy (nie zawsze w mym subiektywnym odczuciu wyrównanych) jest dla historyka malarstwa rzeczą godną, jak sędzę, bliższej i czulej uwagi. Niektóre z tych obrazów zdają się poświadczać istnienie zjawiska, które by René Huyghe nazwał mianem „retour au réel”, widząc w tym nurcie jeden z komponentów współczesnego malarstwa. Burke z lat jeszcze młodzieńczych wymiósł szacunek, a później zachował swe serce dla dzieł van Dongena, Seurat, Dufy, Matisse’a, a także Marqueta czy Vuillarda. Z Polaków bliscy mu byli Waliszewski, Jan Cybis oraz Fedkowicz. Przeżywał zatem nie tylko nowatorski trud kapistów, lecz również szukał dorady i wspólnoty z przedstawicielami kierunków post-impresjonistycznych oraz nabizmu i fowizmu. Z żadnym z tych imion wszakże nie zawarł Edmund Burke trwałego paktu; umiając zachować przyjaźń i wdzięczność za przekazane doświadczenia nie pozwolił sobie nigdy na ich kompilowanie: w jednym tylko wypadku zdecydował się na zacytowanie fragmentu kompozycji Waliszewskiego. Urzeczoną organicznymi formami świata, zwolennik sztuki figuratywnej unikający znaków malarskich czy metafor, szukał

uporczywie treści malarskich w obrazie powszedniego dnia. W zjawiskach codziennego życia odkrywał malownicze wyspy pogody, poezji i sublimacji (podobnie jak Seurat czy Derain, Waliszewski czy Niesiołowski) — i ku nim to, a nie ku wyspie Cytery sterował swą łodzią malarską. Stąd jego pasja lat ostatnich, lat dojrzałych, przejawiona w tak licznie na tej wystawie reprezentowanych studiach i kompozycjach na temat „Arlekinad”, „Pantomim”, „Kulis teatralnych” czy „Pracowni malarskich”. Wkraczał ze swą paletą w te wyimaginowane bądź realne światy równie chętnie jak wtedy, gdy malował „Dom Samotnych Kobiet”, gdy błądził wśród ruin Warszawy, czy kontemplował spokojne bytowanie nieożywionych przedmiotów.

Niełatwa walka malarza z kolorem, bądź własną paletą, nieodłącznie towarzyszy dziejom malarstwa dowolnego okresu a odwieczny ten problem nie uszedł uwagi również wielkim twórcom słowa, by wspomnieć tylko nazwisko Zoli, Balzaca czy Baudelaire'a. Cóż bardziej naturalnego, że zмага się z nimi i Burke, a sędzę, że najbardziej celne wyniki osiąga w tym zakresie, ilekroć odrywa się od pejzażu i *nature morte*, a przekracza próg wyimaginowanych, a przez siebie stworzo-

nych światów, pełnych gwaru, radosnego dźwięku i rytmu. Nie wszystkie jego martwe natury mają ów głęboki oddech ciężkich przełamanych kobaltem kraplaków, czy niebanalnie zinterpretowanych zieleni, jakie napływają na powierzchnię jego kompozycji figuralnych. W aktach ukształtowanych chyba częściowo pod wspomnieniem Van Dongena czy Aujam'a, paleta jego rozbrzmiewa mniej silnie i klarownie niż w przywołanych uprzednio cyklach. Ale, ilekroć staje pod drzewem wraz z arlekinami, ilekroć patrzy na samotność kobiecego domu, czy też utrwała tajemniczą poezję pantomimy — tam zawsze potrafi włączyć światło personalne i czyste, zdolne pobudzić do życia embriony farby. A że niejednokrotnie gama poszczególnych jego płócien może się komuś wydać pozornym zgrzytem kolorystycznym — jakże mu tego nie wybaczyć i nie zrozumieć. Malarz, Edmund Burke, urzeczony kłownadą i mimami, rytmami malarskich atelier i gwarem kulis, tam właśnie szukający poetyki neorealizmu — czy taki właśnie malarz mógł zawsze pozostać beznamiętny i nieczuły na zgiekliwą muzykę tamburyna i jaskrawą, nieraz brutalną paletę ludzkiego cyrku?

MICHAŁ WALICKI

EDMUND BURKE ur. 1912 w Warszawie.

- 1931—1935 — studia w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa w Warszawie.
- 1935—1939 — studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.
- 1946 — dyplom Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w pracowni prof. F. Kowarskiego. Prawie wszystkie prace powstałe przed wojną i w okresie okupacji spłonęły podczas powstania warszawskiego lub zaginęły.
- 1947—1952 — asystent w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych, później w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.
- 1952 — i następane — udział w realizacji polichromii St. Miasta w Warszawie. Projektuje samodzielnie i realizuje elewacje sgraffitowe oraz freski przy ulicach Zapiecek, Świętojańskiej, pl. Zamkowym, Krzywym Kole i Wąskim Dunaju.
- 1953 — laureat zespołowej Nagrody Państwowej II stopnia.
- 1957 — podróż do Włoch.

Uprawia malarstwo sztalugowe i ścienne. Bierze udział w wielu wystawach organizowanych przez Ministerstwo Kultury i Sztuki oraz Związek Polskich Artystów Plastyków. Jego prace znajdują się w Muzeum Narodowym w Warszawie, w zbiorach Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Prezydium Stołecznej Rady Narodowej, w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą.

UDZIAŁ W WYSTAWACH:

- 1938 — Salon IPS
- 1939 — „Martwa Natura w Malarstwie Polskim”, IPS; „Polskie Malarstwo Batalistyczne”, IPS
- 1945 — „Ruiny Warszawy” (rysunki), Muzeum Narodowe Warszawa
- 1946 — I Ogólnopolski Salon Plastyki, Muzeum Narodowe Warszawa; II Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom
- 1947 — Salon Warszawski (malarstwo), Muzeum Narodowe Warszawa
- 1948 — III Ogólnopolski Salon Plastyki, Poznań; IV Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom; II Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP; Wystawa Współczesnego Malarstwa Polskiego, USA
- 1949 — V Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom
- 1950 — I Ogólnopolska Wystawa Plastyki (malarstwo), Muzeum Narodowe Warszawa
- 1951 — II Ogólnopolska Wystawa Plastyki, „Zachęta” Warszawa; Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP (malarstwo i rysunki), „Zachęta” Warszawa
- 1952 — III Ogólnopolska Wystawa Plastyki (malarstwo), „Zachęta” Warszawa
- 1953 — IV Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP (malarstwo), „Zachęta” Warszawa
- 1955 — VI Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP (malarstwo), „Zachęta” Warszawa
- 1956 — I Ogólnopolska Wystawa Grafiki Artystycznej i Rysunku, „Zachęta” Warszawa; VII Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP, „Zachęta” Warszawa
- 1958 — I Ogólnopolska Wystawa Plastyki Marynistycznej, Galeria przy MDM Warszawa; XIV Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom; VIII Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP, „Zachęta” Warszawa; Wystawa indywidualna, Galeria przy MDM Warszawa
- 1959 — II Ogólnopolska Wystawa Plastyki Marynistycznej, Galeria przy MDM Warszawa; XV Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom; „Warszawa w Sztuce Współczesnej”, Muzeum Historyczne m. st. Warszawy; Wystawa 10-ciu Malarzy Warszawskich, Jugosławia
- 1960 — III Ogólnopolska Wystawa Plastyki Marynistycznej, PKiN Warszawa; XVI Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom; Wystawa Plastyki Warszawskiej, Toruń; Wystawa z okazji 3-lecia Galerii przy MDM Warszawa; Wystawa indywidualna w warszawskich zakładach pracy: im. M. Kasprzaka i 22 Lipca
- 1961 — Dzieło Plastyczne w XV-lecie PRL: Malarstwo, Muzeum Narodowe Warszawa; Grafika, „Zachęta” Warszawa; XVII Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom; Wystawa Plastyki, TPSP Warszawa
- 1962 — I Ogólnopolski Festiwal Malarstwa, Szczecin; XVIII Ogólnopolska Zimowa Wystawa Plastyki, Radom; IX Wystawa Okręgu Warszawskiego ZPAP, „Zachęta” Warszawa; „Warszawa w Sztuce”, PKiN Warszawa
- 1963 — „Pejzaż w malarstwie”, wystawa zorganizowana przez Okręg Warszawski ZPAP i CRZZ dla warszawskich zakładów pracy

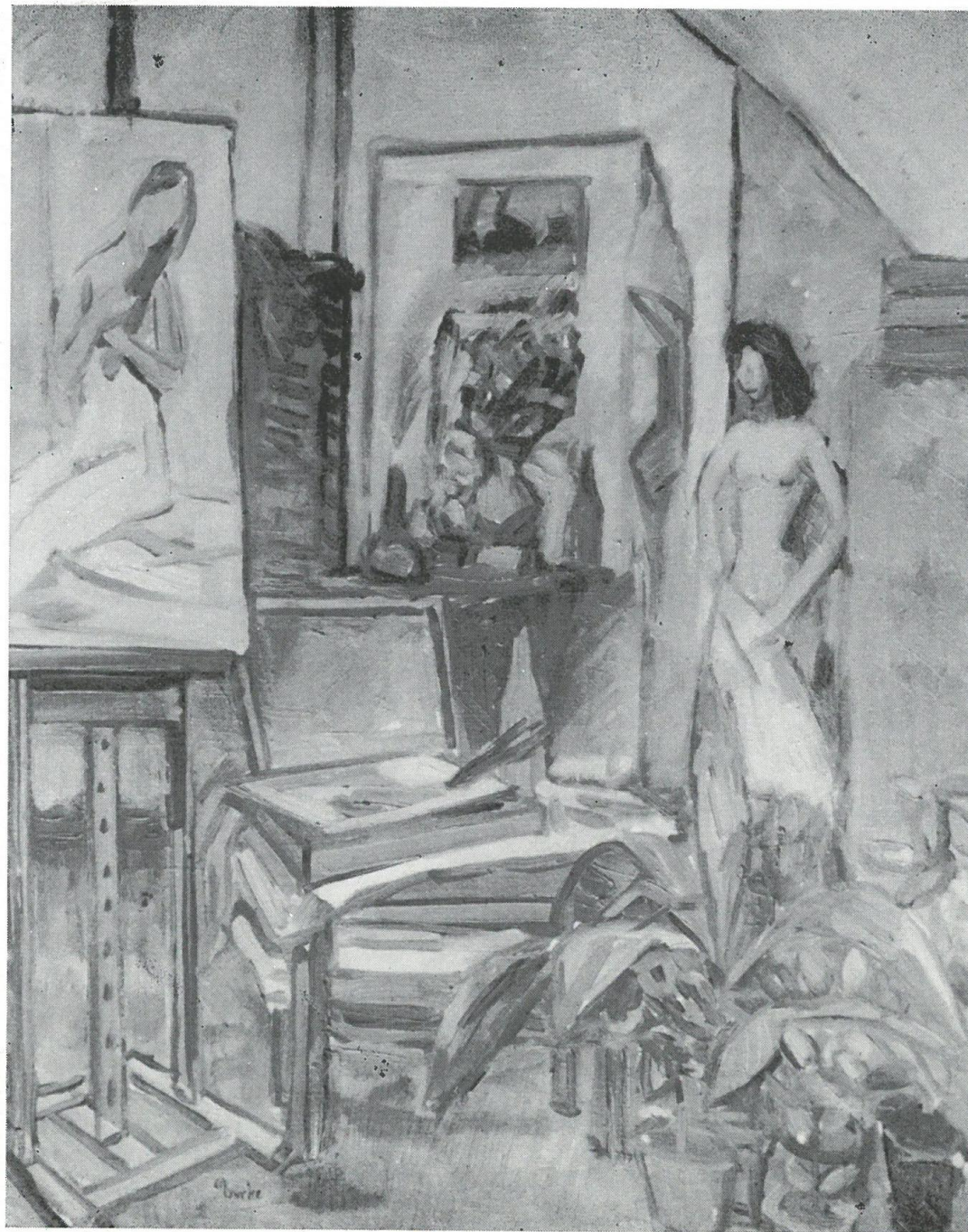

MALARSTWO OLEJNE

1. Martwa natura z czerwonymi jabłkami, 1947, olej płótno, 38 × 61
2. Bukiet jesienny, 1948, olej płótno, 60 × 82
3. Gracje na plaży, 1948, olej płótno, 81 × 100
4. Pejzaż z Elku, 1948, olej tektura, 26 × 35
5. Martwa natura z rakami, 1950, olej płótno, 50 × 63
6. Martwa natura z czerwonym kwiatkiem, 1955, olej płótno, 46 × 55, wł. Ministerstwa Kultury i Sztuki
7. Pantomima I, 1955, olej dykta, 55 × 62
wł. Wydziału Kultury Stołecznej Rady Narodowej
8. Martwa natura — Stół w pracowni I, 1957, olej płótno, 81 × 100
9. W czerwonym szlafroku, 1957, olej tektura, 31 × 42
10. Z cyklu „Pejzaż z okna pracowni” — Gołębnik, 1958, olej płótno, 60 × 73
11. Martwa natura z hiacyntem, 1958, olej płótno, 46 × 55
wł. Przedsiębiorstwa Upowszechniania Prasy i Książki „RUCH”
12. W pracowni I, 1958, olej dykta, 55 × 62
13. Pejzaż z Mielnika I, 1958, olej płótno, 46 × 55
wł. Ministerstwa Kultury i Sztuki
14. Pejzaż z Mielnika II, 1958, olej tektura, 46 × 55
15. Pejzaż z kajakami, 1958, olej pilśń, 46 × 55
16. Martwa natura z koszykiem, 1958, olej płótno, 50 × 61
wł. Muzeum Narodowego w Warszawie
17. Jachty w zatoce, 1959, olej płótno, 65 × 82
wł. Ministerstwa Kultury i Sztuki
18. Z cyklu „Pejzaż z okna pracowni” — Warszawskie Stare Miasto zimą, 1959, olej tektura, 50 × 70
19. Pantomima II, 1959, olej tektura, 54 × 61
20. Zabawa karnawałowa, 1959, olej dykta, 55 × 62
21. W pracowni II, 1960, olej płótno, 70 × 90
22. Bukiet w niebieskim wazonie 1960, olej płótno, 55 × 46
wł. Przedsiębiorstwa Upowszechniania Prasy i Książki „RUCH”
23. Astry, 1960, olej płótno, 48 × 38
24. Portret Ir., 1960, olej pilśń, 56 × 45
25. Portret I. K., 1961, olej pilśń, 55 × 46
26. Port w Ustce, 1961, olej pilśń, 50 × 61
27. Pejzaż z Ustki, 1961, olej płótno, 46 × 55
28. Port rybacki — Ustka, 1961, olej płótno, 60 × 73
29. Pracownia, 1961, olej płótno, 81 × 65
30. Martwa natura — Stół w pracowni II, 1961, olej płótno, 73 × 98
31. Pejzaż z Mazur, 1961, olej płótno, 60 × 73
32. W pracowni III, 1961, olej płótno, 81 × 100
wł. Muzeum Narodowego w Warszawie
33. Od strony kulis, 1961, olej płótno, 60 × 73
wł. Ministerstwa Kultury i Sztuki
34. Na scenie I, 1961, olej płótno, 73 × 91
35. W pracowni ASP I, 1961, olej płótno, 98 × 130
36. „W domu kobiet” I, 1961, olej płótno, 81 × 65
37. Staromiejski pejzaż zimowy, 1961, olej płótno, 61 × 81
38. Martwa natura z czerwonym konikiem, 1961, olej płótno, 81 × 100
39. Półakt kobiety przy stoliku, 1962, olej pilśń, 56 × 45
40. Za kulisami rewii I, 1962, olej płótno, 70 × 90
41. Za kulisami rewii II, 1962, olej płótno, 60 × 73
42. Spektakl, 1962, olej płótno, 110 × 137
43. Modelka I, 1962, olej płótno, 60 × 73
44. Modelka II, 1962, olej płótno, 73 × 60
45. Przed rewią, 1962, olej płótno, 81 × 100
46. Ulica Brzozowa zimą, 1962, olej pilśń, 61 × 50
wł. KW PZPR
47. Portret kobiety w białej bluzce, 1962, olej płótno, 73 × 60
48. W pracowni ASP II, 1962, olej płótno, 110 × 145
49. Droga w Mielniku, 1962, olej płótno, 60 × 73

50. Drzewa — Mielnik, 1962, olej płótno, 46 × 55
51. Z cyklu „Pejzaż z okna pracowni” — Wykop, 1962, olej płótno, 60 × 73
52. Modelka przy stole w pracowni, 1961, olej płótno, 81 × 100
53. Colombiny i clowny I, 1962, olej płótno, 81 × 100
54. Martwa natura z ananase, 1962, olej płótno, 73 × 91
55. Akt, 1962, olej pilśni, 61 × 50
56. Pantomima III, 1962, olej tektura, 54 × 62
57. Pantomima IV, 1962, olej płótno, 55 × 47
58. „W domu kobiet” II, 1962, olej płótno, 100 × 81
59. W pracowni IV, 1962, olej płótno, 73 × 60
60. Halina Kossobudzka jako Agata — „Zamek w Szwecji” I, 1963, olej płótno, 90 × 70
61. Halina Kossobudzka jako Agata — „Zamek w Szwecji” II, 1963, olej płótno, 90 × 70

RYSUNKI — GWASZE — AKWARELE

62. Zburzona Warszawa — ul. Mazowiecka, 1946, tusz kredka, 32 × 58
63. Pejzaż z Elku, 1948, ołówek, 28 × 38
64. Pejzaż ze Szlembarka, 1950, ołówek, 29 × 40
65. Balet murzyński I, 1956, gwasz, 28 × 43
66. Balet murzyński II, 1956, gwasz, 26 × 38
67. Z cyklu „Pejzaż z okna pracowni” — Wrony, 1958, gwasz, 50 × 35
68. Kościół Bernardynów, 1958, kredka, 31 × 47
69. Z cyklu „Pejzaż z okna pracowni”, 1958, gwasz, 34 × 25
70. Ulica Miodowa, 1959, kredka, 29 × 43
71. Portret pani w woalce, 1959, gwasz, 40 × 29
72. Stara cerkiewka, 1960, akwarela, 35 × 49
73. Pejzaż z Mielnika III, 1960, akwarela, 33 × 47
74. Akt, 1960, gwasz, 48 × 34

75. Na scenie II, 1960, gwasz, 29 × 34
76. Przez płotki, 1960, monotypia, 26 × 54
77. Koszykówka, 1960, monotypia, 57 × 46
78. Z cyklu „Pejzaż z okna pracowni” — Pejzaż staromiejski, 1960, gwasz, 31 × 44
79. W pracowni IV, 1961, gwasz, 37 × 44
80. W pracowni ASP III, 1961, gwasz, 31 × 44
81. W pracowni ASP IV, 1961, gwasz, 25 × 33
82. W pracowni ASP V, 1961, gwasz, 23 × 31
83. W pracowni V, 1961, gwasz, 37 × 50
84. Colombiny i clowny II, 1961, gwasz, 23,5 × 25
85. „W domu kobiet” III, 1961, gwasz, 35 × 29
86. „W domu kobiet” IV, 1961, gwasz, 32 × 25
87. „W domu kobiet” V, 1961, gwasz, 37 × 32
88. „W domu kobiet” VI, 1961, gwasz, 37 × 32
89. Ubierające się kobiety, 1961, gwasz, 24 × 17
90. Rewia, 1962, gwasz, 38 × 47
91. W garderobie, 1962, gwasz, 31 × 45
92. Colombiny i clowny III, 1962, gwasz, 29 × 35
93. Colombiny i clowny IV, 1962, gwasz, 32 × 42
94. Spacer nad Wisłą, 1962, pastel, 41 × 53

PROJEKTY MALARSTWA ŚCIENNEGO

95. Projekt plafonu w salonie gościnnym Hotelu „Bristol” w Warszawie, 1955
96. Projekt polichromii elewacji domu na Krzywym Kole (dom z Kataryniarzem), 1957
97. Projekt paneau dekoracyjnego w Państwowym Instytucie Sztuki, I wariant, 1959
98. Projekt paneau dekoracyjnego w Państwowym Instytucie Sztuki, II wariant, 1959

Projekt ekspozycji: Andrzej Zaborowski

Projekt plakatu: Jerzy Srokowski

Redakcja katalogu: Maria Matusińska (CBWA)

Układ graficzny katalogu: Jerzy Srokowski

Redakcja techniczna: Jan Heydrich (CBWA)

Zdjęcia do katalogu: Henryk Romanowski, Witalis Wolny, Tadeusz Sumiński

